

BALKAN İLETİŞİM AĞI KONFERANSI COMMUNICATION NETWORK CONFERENCE

8. BALKAN İLETİŞİM AĞI KONFERANSI EDİRNE BİLDİRİSİ (TASLAK)

1. T.C. Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi (SAM) girişimiyle 2005'te Ankara'da düzenlenen Kurucu Konferans'ta 11 Balkan ülkesinden 23 düşünce kuruluşunun katılımıyla oluşturulan **Balkan İletişim Ağı - BİA** (Balkan Communication Network - BCN) **8. Yıllık Konferansı** TASAM koordinasyonunda ve T.C. Dışişleri Bakanlığı Edirne Temsilciliği'nin katılımı ile "**Balkanlar'da Ekonomi ve Güvenlik Entegrasyonu: Fırsatlar ve Tehditler**" teması altında **7 Kasım 2014** tarihinde Edirne'de gerçekleştirilmiştir.

2. Toplantının alt temaları; "**Tarihî ve Stratejik Arka Plan Üzerinde Yeni Gelişmelerin Değerlendirilmesi**", "**Güvenlik Kavramının İçerik Değiştirmesi ve Kazandığı Yeni Boyutlar**", "**Ekonomik ve Kültürel Faaliyetlerin Güvenlik Açısından Önemi**", "**Avrupa Birliği Süreçleri ve Balkanlar'ın Geleceği**", "**Balkanlar açısından NATO'nun Önemi**", "**Transatlantik ve Transpasifik Ekonomik İşbirliği ve Yatırım Ortaklıklarının Önemi**", "**Teknoloji Paylaşımı, Akademik ve Kültürel İşbirliği**", "**Sektörel, Finansal ve Stratejik Derinleşme**", "**Diplomasi, Kültür, Turizm, Sanayi, Enerji, Savunma ve Güvenlik, Bankacılık Alanlarında İşbirliği**" ve "**Sosyal, Ekonomik ve Politik Gelişmeler**" başlıkları altında ele alınmıştır.

3. Açılış konuşmasında BİA Koordinatörü Büyükelçi (E) Murat Bilhan ve TASAM Başkanı Süleyman Şensoy, Balkan İletişim Ağı ve geçmişine dair detaylı bilgi vermişlerdir. Konferans'ta; BİA'nın Balkanlar'da değişen siyasi, ekonomik ve kültürel şartlara göre yeniden yapılandırılması, daha yaygın işlevsel hâle getirilmesi ve bilgi havuzunun oluşturulması konuları tartışılmıştır. Balkan Araştırmaları Enstitüsü'ne ev sahipliği yapan Trakya Üniversitesi ile işbirliği imkânlarının araştırılması ve bir "ağ merkezi" olarak sağlayabileceği imkânlardan yararlanılması değerlendirilmiştir. Katılımcı kuruluş temsilcileri ile yapılan görüşmelerde, kendi ülkelerindeki ve temasta oldukları başka ülkelerdeki stratejik düşünce ve araştırma kurumlarının listesini TASAM sekreteryasına ve katılımcı kurumlara göndermeleri talep ve kabul edilmiştir.

4. Konferans'ta; Balkanlar'daki tarihî geçmiş de dikkate alınarak ortaya çıkan yeni ekonomik, güvenlik ve işbirliği gereksinimleri tartışılmıştır. İlgili tespit ve öneriler genel hatları ile bu raporda özetlenmektedir.

5. Dünya konjonktürü değiştikçe önemli güçler, yüzlerini daha sorunlu bölgelere çevirmeye başlamışlar ve Balkanlar ikinci plana düşmüş görünmektedir. Ancak AB gündeminde Balkanlar hâlâ birinci önemdedir. Bu nedenle Balkan ülkelerinde oluşabilecek güvenlik boşluğuna izin vermeden Bulgaristan, Yunanistan ve Romanya'nın da içerisinde bulunduğu Doğu Balkanlar ile Batı Balkanlar'ın kendi aralarında güvenlik ve işbirliği tesis edebilmeleri önemli olacaktır. Bu tesis Balkan ülkelerinin güvenlik ve ekonomi bazlı NATO ve AB gibi uluslararası kuruluşlar ile de ilişkilerini olumlu yönde etkileyecektir. Birlikte hareket edebilmek Bölge'nin geleceği açısından ve uluslararası kamuoyunda farkındalık yaratabilmek açısından büyük önem taşımaktadır.

6. Yakın geçmişte Balkanlar'da çatışmalara ve trajik olaylara yol açan (mikro milliyetçilik, ekonomik sıkıntılar, azınlık hakları, parçalanma ve bölünme gibi) çeşitli unsurların etkilerinin bugün bile tamamen ortadan kalkmadığı dikkate alındığında; tehlike ve tehditlerin önlenmesi için Balkan ülkeleri arasında her alanda yoğun işbirliğine gidilmesi, tüm Balkan ülkelerinin AB ve NATO üyelik süreçlerine başlayabilmeleri ve bu kuruluşlar içinde yer alabilmeleri önem teşkil etmektedir.

BALKAN İLETİŞİM AĞI KONFERANSI COMMUNICATION NETWORK CONFERENCE

7. Hükümetler ile karar vericilerin elini güçlendiren bir oluşum olarak ikinci kulvar diplomasisi yapan BİA, yakınlaşma konularını işlemeli ve çatışmaların çözümüne yardımcı olmalıdır. İlgili mekanizmaların birbirinden haberdar olması için kurumsal görüşlerin tespiti ile ortak çalışmalarda birlikte yer alınabilir.
8. Makalelerin, diğer yayın çalışmalarının ve bölgesel etkinliklerin bir havuzda toplanarak BİA sitesinde yayımlanması yararlı olacaktır. Arşiv niteliğindeki makale vb. çalışmalar düşünce kuruluşlarının strateji, plan ve öngörülerine kolayca ulaşılabilesini sağlayacaktır.
9. AB'nin içinde bulunduğu kriz, Bölge'deki düşünce kuruluşlarının da sıkıntıya düşmesine yol açmıştır. BİA'nın etkinliği ile işbirliği ve entegrasyon konusunda başarılı olunabilir. Ekonomik ve finansal çerçevede reel adımlarla hem güvenlik hem de kriz ortamının üstesinden gelinebilecektir. Bu anlamda yardımlaşma ile geliştirilebilir bir ortam yaratmak için BİA önemli bir rol üstlenebilecektir.
10. Bölge ülkelerindeki düşünce kuruluşlarının yapmakta oldukları başarılı çalışmaların bölge genelinde ortak çalışmalara henüz dönüştürülmediği görülmektedir. Bu nedenle yapılabilecek ortak çalışmalar konusunda bölge ülkelerinin cesaretlendirilmesi ve teşviki önemlidir. Bu "Second Track Diplomacy'nin de esas hedefidir.
11. "Balkanlı" kimliği ön plana çıkarılmalı ancak toplumun kendini nasıl tanımladığı da dikkate alınmalıdır. (Örneğin bazı Balkan ülkelerinin ve Avrupa Birliği ülkelerinin Balkan coğrafyasını "Güney Doğu Avrupa" olarak tanımlaması gibi.) Siyasi ikincil entegrasyon oluşturulmalı; AB süreci göz ardı edilmeden bölgesel ortak özellikler temelinde "Balkanlı" gibi bir siyasi kimlik, siyasi birliktelik sağlanmalıdır. Bu kimlik ve birlik vizyonu, bölge dışı büyük güçlerin çıkarları ile uyumlaştırmak suretiyle Balkanların ağırlığını ve görünürlüğü arttırmada katalizör olabilir.
12. Bölge ülkeleri arasında işbirliği desteklenmelidir. AB sürecinde Bölge ülkeleri kendi aralarındaki bağı pekiştirmeli ve yoğunlaştırmalıdır. Uzun dönemli siyasi, ekonomik stratejiler planlanması gerekmektedir.
13. Bölge'deki problemlerin engellenmesinde, hafifletilmesinde veya önlenmesinde AB şemsiyesi altında olunması önemlidir. AB'deki kriz, Balkan ülkelerinin AB'ye girme çabalarını olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle Balkan ülkelerinin birliğe giriş süreçleri uzamakta, uzatılmaktadır.
14. Milliyetçilik gerçek bir sorun veya bariyer değildir. Önemli olan, entegrasyon ve şeffaflık sürecidir. Siyasi değişim ve dönüşüm gerçekleşebilir fakat önemli olan toplumsal değişim ve dönüşümün gerçekleşebilmesidir. Toplumun zihninde yaratılacak değişim uzun bir süreç gerektirir. AB, felsefesi gereği etnik ayrımcılığa karşıdır. Bu nedenle bu ayrımcılığı artırmak için milliyetçilik söylemlerinin kullanılmasını, gelişmesini ve tekrarlanmasını Bölge'de istemediği gibi bu düşüncüyü "entegrasyon süreciyle birlikte" Bölge'de hafifletmeyi ve bitirebilmeyi hedeflemektedir.
15. Bölgesel işbirliği, Bölge için olduğu kadar AB için de önemlidir. Bu gelişim AB entegrasyon sürecini açacak ve hızlandıracaktır. Bölge'nin AB üzerindeki yükünü de hafifletecektir.
16. Gelişmiş Batı ülkelerinde olduğu düzeydeki gibi, iç ve dış politikaya etki etmek için inisiyatif alıp faaliyete geçen bölgesel kurumların kısa sürede ciddi başarı elde etmesi mümkün olamamaktadır. Birçok ülkede STK'lar gelişemediği için yeni oluşturulan bu tür organizasyonların da desteklenmesi gerekmektedir.

BALKAN İLETİŞİM AĞI KONFERANSI COMMUNICATION NETWORK CONFERENCE

17. Balkanlardaki bütün ülkelerin içinde birbirlerinin soyundan ve kültüründen gelen, sayıları yüz binlerle hatta milyonlarla ifade edilebilen azınlıklar ve diaspora toplulukları mevcuttur. Bunlar arasındaki husumet odaklarının ortadan kaldırılması ve içinde yaşadıkları toplum ve devletle uyum hâlinde sadık birer vatandaş olmaları teşvik edilmelidir. Ayrıca etnik ve dinî özelliklerle manen bağlı oldukları diğer ülkelerle birer dostluk köprüsü oluşturdukları göz önünde bulundurulmalıdır.

18. Bölgesel yatırımlar konusundaki potansiyel araştırılmalı, elde edilecek veriler neticesinde yatırım alanları tespit edilmelidir. Yatırımlarda nicelikten (yatırımın boyutundan) çok niteliksel anlamda katkıları değerlendirilmeli, işlevi ve uzun dönemde getireceği faydaları dikkate alınmalıdır.

19. Batı Balkanlar'daki Kosova konusunun, aynen Karadağ'ın Sırbistan'dan ayrılışında olduğu gibi, barışçı ve dostane bir tutumla nihai çözüme kavuşmasının büyük yarar sağlayacağı göz önünde tutulmalıdır. Gerekli konularda mutabakata varılması, imzalanan anlaşmaların uygulanıp ikili ilişkilerin geliştirilebilmesi, AB sürecini olumlu olarak derinden etkileyecektir.

20. Bölge'de eğitim konusunda da sıkıntılar mevcuttur. Bu alanda çözümler üretilmeli; eğitim müşavirlikleri, eğitim ataşelikleri açılmalı, eğitim komisyonları kurulmalı, ders kitapları ya da tarih yazımı birlikte ve konsensüs sağlanarak yapılmalıdır.

21. Bütün Balkan ülkelerinin NATO üyesi olması arzu edilen bir şeydir. Muhtemelen ilerlemeler de bu yönde olacaktır. Ancak bu hâlde dahi Balkanlarda oluşabilecek bir dış tehdit karşısında NATO şartının 5. maddesi Balkan ülkelerinin korunmasını sağlayabilecek midir? Bu konuya cevap vermek zordur. Zira "bir saldırı veya bir saldırı tehdidine karşı üyelerini savunmaya ve bu amaçla, bir üyesine yapılacak saldırının tüm üyelerine yapılmış varsayılacağı" kuralı şimdiye kadar hiç kullanılmamıştır. Bundan sonra kullanılacak mıdır? Bu durumda Bölge güvenliği için Bölge ülkelerinin kendi aralarında (Vişegrad ülkeleri örneğinde olduğu gibi) daha sıkı bir işbirliği yapmaları olanağı araştırılmalıdır.

22. Balkanlar'daki NATO ve AB etkisi ile etkinliği elbette önemlidir ancak asıl olan bölgesel iç dinamiklerde enerji - güvenlik - ekonomi birlikteliğinin sağlanmasıdır. Bu birliktelik ve mekanizma sağlanırsa bu ülkeler kendi güvenliklerini, sadece uluslararası topluma yahut uluslararası kuruluşlara bağlı ve bağımlı olarak sürdürmek durumunda kalmazlar. Güvenlik sürekli olarak dışa bağımlı şekilde gerçekleşemez.

23. Bölge'nin bütün bir şekilde güvenlik üreten bir bölge olarak tasarlanması ancak çok geniş işbirliği ile mümkün olabilir. Bu noktada teknoloji değişim ile hem iç hem dış kaynaklardan yararlanarak işbölümü ve işbirliği yapılması önem arz etmektedir. Bu da ideal güvenliğin sağlanması için yetmez, güvenliği birlikte üretmek şarttır.

7 Kasım 2014, Edirne